

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V1

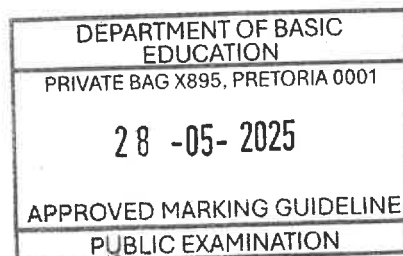
MEI/JUNIE 2025

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 70

M. Niekerk

**Mev. M van Niekerk
Eksterne Moderator
28 May 2025**

E. Götze

**Elmarié Götze
Interne Moderator
28 May 2025**

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**Nasien van die leesbegrip:**

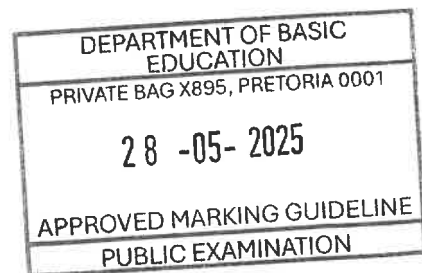
- Die fokus is op die begrip van die leesteks. Spel- en taalfoute word nie nagesien nie tensy dit die begrip/verstaan van die teks beïnvloed. (Taal- en spelfoute moet wel aangetoon word.)
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie geïgnoreer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit aanvaar.
- Vir **oop vrae** word geen punte toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
- Geen punte word vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING toegeken nie. Die rede/bewys/motivering word oorweeg by die punttoekenning.
- Vrae wat aanhalings uit die leesstuk verg, word **nie geïgnoreer** indien die aanhalingsstekens ontbreek **nie**.
- Waar eenwoordantwoorde gevra word en die kandidaat 'n volsin gee, is dit korrek, **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer twee of drie feite/punte vereis word en die kandidaat gee 'n hele reeks, word **slegs** die eerste twee of drie feite/punte nagesien.
- Aanvaar dialektiese variasies.
- Aanvaar by meervoudigekeuse-vrae BEIDE die ooreenstemmende letter met die korrekte antwoord EN/OF die volledige, uitgeskryfde antwoord.

VRAAG 1 (Sien binne konteks na; sien betekenis na, nie woorde/taalgebruik nie.)		
Vraag	Antwoord	Punt
1.1.1	"verstom" ✓	1
1.1.2	Die kletsbot kan 'n (verstommende) hoeveelheid kennis stoor./bestaande kennis op nuwe probleme toepas./ Die kletsbot beantwoord jou vraag binne sekondes./(baie) vinnig. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.1.3	Dit beklemtoon die (reaksie/teleurstelling) dat die kletsbot nie 100% vertrou kan word nie./antwoorde soms verkeerd is. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.2.1	<i>ChatGPT</i> sal wel eendag die mens kan vervang./Die mens moenie gerus wees nie, want hy/sy kan vervang word. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.2.2	<i>ChatGPT</i> kan nie inligting redigeer nie./sal geleer moet word om te redigeer./Mense moet eers die inligting redigeer. ✓ <i>ChatGPT</i> kan nie inligting hersien nie./moet geprogrammeer word om te hersien./Mense moet eers die inligting hersien. ✓ <i>ChatGPT</i> kan nie kreatief wees nie./sal (soos die mens) kreatief moet wees./Mense moet die inligting kreatief hanteer. ✓ <i>Die kandidaat bied DRIE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	1 1 1

	<p>Die gebruik van sagteware programme sal nie doeltreffend wees nie, aangesien alle onderwysers nie die toerusting sal hê om plagiaat op te spoor nie./die gedeeltes wat <i>ChatGPT</i> geskryf het, as plagiaat te herken nie.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Die evalueringsaspek/bevordering van kritiese denke sal die minste doeltreffend wees, aangesien alle take nie evaluering oor waardes/kritiese denke kan bevat nie./dele wat nie evaluering/kritiese denke vereis nie, steeds gekopieer kan word. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
1.8	<p>Dr. Sarah Adams is positief oor KI se invloed op die sakewêreld, terwyl Elon Musk meen dat KI-stelsels 'n negatiewe impak het./'n groot gevaar inhou./selfs gevaarliker as kernwapens kan wees. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied albei dele van die verskil vir EEN punt aan.</i></p>	1
1.9	<p>Mense wat nie kan onderskei tussen die werklikheid en die vals werklikheid nie./nie bewus is dat KI 'n vals werklikheid soos die realiteit kan laat lyk nie. ✓</p> <p>Mense wat nie in elke situasie (waar e-posse, stem- of videoboodskappe met hom gedeel word) krities optree/dink nie./wat alle boodskappe summier vertrou. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied TWEE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.</i></p>	1 1
1.10	<p>Ja Dit laat die leser nadink oor die waarde van KI./<i>ChatGPT</i>./ Dit dien as 'n gepaste opsomming van die voor- en nadele (van die ontwikkeling) van KI/<i>ChatGPT</i>. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan. Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.</i></p>	1
1.11	<p>Sy hou die boek na die seun uit./Haar arm met die boek is uitgestrek na die seun toe./Die ma se mond is (wyd) oop (wat aandui dat sy op die seun skree om sy boek te onthou). ✓</p>	1
1.12	<p>Die ma se verwagting dat leerders/die seun boeke in die skool gebruik verskil van die seun se realiteit oor elektroniese hulpmiddels in skole./dat boeke nie in skole gebruik word nie. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan. Die kandidaat moet na beide kante van die verskil verwys.</i></p>	1
1.13	<p>Die miniatuurrobot is sarkasties./krities./ironies./sinies./beterweterig. ✓</p> <p style="text-align: center;">EN</p> <p>Die verskuilde waarskuwing is dat die seun nie goed in die eksamen gaan doen nie./te veel op die robot se hulp staatmaak. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1 1

1.14	<p>KI het die seun van sy kreatiwiteit beroof./ Hy lees/skryf/dink nie meer self nie. ✓</p> <p style="text-align: center;">EN</p> <p>Ja Hy gaan (in die toekoms) toenemend van KI gebruik maak en wend dit nou al reeds as 'n hulpmiddel aan.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Nee Hy gee sy menswees/emosies/kreatiwiteit prys. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
TOTAAL AFDELING A:		30

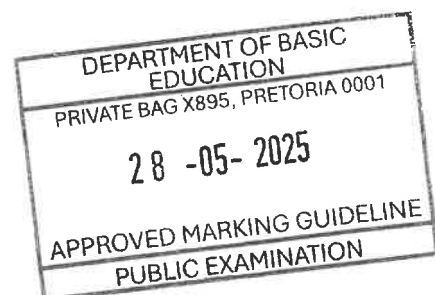
AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2****Nasien van die opsomming**

- Die nasien van die opsomming word baseer op die insluiting van die relevante feite in die teks wat met die vraag ooreenstem.
- Opskrif/titel: Daar word nie van kandidate verwag om die leesstuk van 'n opskrif/titel te voorsien nie.
- Kandidate moet die opsomming in hul eie sinne, in enige volgorde skryf.
- Slegs stappe wat in volsinne aangebied word, verdien punte.
- Rofwerk/bepanning moet duidelik aangedui word. Indien dit nie die geval is nie, word die eerste opsomming nagesien.
- Kandidate moet die korrekte getal woorde aandui.
- Punte word soos volg toegeken:
  - 7 punte vir 7 feite (1 punt vir elke feit)
  - 3 punte vir taal
  - Totale punte: 10
- Verspreiding van punte vir taal wanneer die kandidaat nie woordeliks aangehaal het nie:
  - 1–3 feite korrek: ken 1 punt toe.
  - 4–5 feite korrek: ken 2 punte toe.
  - 6–7 feite korrek: ken 3 punte toe.
- Verspreiding van punte vir taal wanneer kandidaat woordeliks aangehaal het.
  - 6–7 direkte aanhalings: ken geen punte vir taal toe nie.
  - 4–5 direkte aanhalings: ken 'n maksimum van 1 taalpunt toe.
  - 2–3 direkte aanhalings: ken 'n maksimum van 2 taalpunte toe.

LET WEL:

- Tel van woorde:
  - Nasieners moet die aantal woorde wat gebruik is, tel.
  - Geen punte word afgetrek as die kandidaat nie die getal woorde aangedui het nie of as die getal woorde wat gebruik is, verkeerd aangedui is.
  - As die getal woorde oorskry is, lees tot by die laaste sin waarin die getal woorde oorskry word en ignoreer die res van die opsomming.
  - Korter opsommings wat die vereiste aspekte bevat, mag nie gepenaliseer word nie.

NASIENSIMBOLE					
V	Onvolledige sin	H	Herhaling	A	Aanhaling
^	Onvolledige feit	F	Feitefout	S	Stelling

MOONTLIKE PARAGRAAF

Mense moet van jongs af die basiese beginsels van etiek leer en herhaaldelik goeie dinge doen om gesonde morele waardes te vorm. Mense moet deelneem aan morele aksies waarby hulle kinders ook betrokke is. Kinders moet leer wat die gevolge is wanneer ons gedrag teenstrydig met kernwaardes is. Sorg dat daar positiewe morele rolmodelle in kinders se lewens is en dat hulle kan identifiseer met waardegedrewe gesagsfigure. Laastens moet mense hulle omring met 'n skoon en netjiese omgewing.

[Getal woorde: 77]**OF**

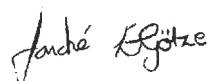
AANHALING UIT TEKS		MOONTLIKE BEWOORDING	
1	"... die opvoeding van ons mense ten opsigte van die basiese beginsels van etiek ... "	A	Mense moet die basiese beginsels van etiek leer./leer om die goeie te ken en te koester.
2	"Doen ons dus herhaaldelik goeie dinge , word ons goed, want so vorm ons gesonde morele gewoontes."	B	Doen (herhaaldelik) goeie dinge (om gesonde morele waardes te vorm).
3	"... moet mense deelneem aan morele aksies waarby hulle ook hulle kinders betrek. "	C	Mense moet deelneem aan morele aksies waarby hulle kinders ook betrokke is.
4	"Suid-Afrikaners sal moet leer wat die logiese gevolge is wanneer hulle gedrag teenstrydig met kernwaardes is. "	D	Ons moet leer wat die gevolge is wanneer ons gedrag teenstrydig met kernwaardes is./verantwoordelikheid aanvaar vir die gevolge van ons gedrag.
5	"... in die steek gelaat deur die gebrek aan positiewe morele rolmodelle in ons land. Sorg dat daar sulke rolmodelle in kinders se lewens is, ..."	E	Sorg dat daar (positiewe/morele) rolmodelle in kinders se lewens is.
6	"Suid-Afrikaners moet ook kan identifiseer met gesagsfigure soos godsdiensteleiers en onderwysers wat goeie waardes uitleef. "	F	Mense moet identifiseer met gesagsfigure/godsdiensteleiers/onderwysers wat goeie waardes het./Gesagsfigure moet seker maak dat mense met hulle kan identifiseer op grond van hulle goeie waardes.
7	"Wanneer jy deur 'n vuil, onordelike omgewing omring word, sal jy meer tot wangedrag geneig wees; 'n netjiese, skoon omgewing sal tot 'n meer etiese samelewing lei."	G	Mense moenie hulle omring met 'n vuil, onordelike omgewing nie./Omgewings moet netjies/skoon wees.

Getal woorde: 75 woorde

DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION PRIVATE BAG X895, PRETORIA 0001
28 -05- 2025
APPROVED MARKING GUIDELINE PUBLIC EXAMINATION

TOTAAL AFDELING B: 10

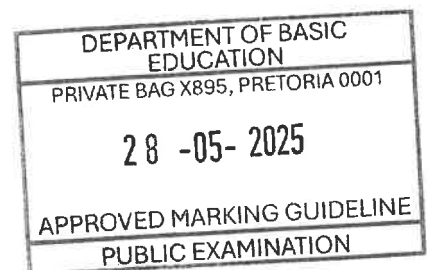
Kopiereg voorbehou

Blaai om asseblief

3.6	<p>Dit sal 'n invloed hê dat die leser/mense nie so maklik/vinnig op die advertensie sal kan reageer nie./ Dit sal nie 'n invloed hê nie, want die leser/mense kan nog steeds deur die webwerf (wat aangedui word) toegang tot inligting oor die wedloop kry. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
3.7	<p>Die logo's help dat die borge dadelik herkenbaar is./ Die name van die borge staan uit./word beklemtoon./ Die logo's dra by tot die gedagte dat dit 'n gerekende wedloop is (met baie borge). ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
		10

	( )/hakies ✓	1
	EN Die gedeelte binne die hakies gee meer inligting oor watter les uit die boek geleer kan word. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
5.8	Die bekendheid van die sprokies skep spanning. ✓	1
		10
		TOTAAL AFDELING C: 30
		GROOTTOTAAL: 70

DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION
PRIVATE BAG X895, PRETORIA 0001
28 -05- 2025
APPROVED MARKING GUIDELINE
PUBLIC EXAMINATION